KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

Jean-Tibor IsoMauno

hav@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto
23.2.2021
198/03.01.00/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 16 ja 22 §:n muuttamisesta (HE 15/2021 vp)

Tartuntatautilaissa säädetään vapaaehtoisista, kohdennetuista ja pakollisista terveystarkastuksista (tartuntatautilain 14-18 §). Kohdennettu terveystarkastus voidaan järjestää muun muassa kulkuneuvossa tai vastaavassa paikassa oleskeleville, jos tarkastus on yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarpeen. Pakollinen terveystarkastus voidaan määrätä, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Jos yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen vaara on ilmeinen eikä taudin leviämistä voida muulla tavoin estää, virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää henkilön karanteenista enintään yhden kuukauden ajaksi. Päätös karanteenista voidaan tehdä henkilölle, jonka on todettu tai perustellusti epäilty altistuneen yleisvaaralliselle tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillylle tartuntataudille.

Tartuntatautilakiin esitetään nyt pysyviä muutoksia, joiden on tarkoitus selkiyttää aluehallintovirastojen toimivaltaa velvoittaa henkilö osallistumaan yleiseen ja tarvittaessa kohdennettuun terveystarkastukseen.

Aluehallintoviraston päätös pakolliseen terveystarkastukseen määräämisestä perustuisi THL:n tuottamaan epidemiologiseen tilannekuvaan ja suosituksiin sekä sairaanhoitopiirin ja erityisvastuualueen asiantuntemukseen toimenpiteen välttämättömyydestä tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

Tartuntatautilain 16.2 §:ään ehdotetaan lisäksi säännöstä, jonka perusteella kunnan tartuntataudeista vastaavalla lääkärillä olisi vastaava toimivalta esim. potilasta vastaanotolla tutkiessaan. Kuntaliitto kannattaa lisäystä, jolla pyritään sujuvoittamaan kunnan tartuntataudeista vastaavan lääkärin työtä.

Lain nykyistä säännöstä (22 §) ehdotetaan laajennettavaksi siten, että tartuntatautiin altistunut tai altistuneeksi perustellusti epäilty olisi sen nojalla velvoitettu antamaan asiaa selvittävälle terveydenhuollon ammattihenkilölle (nykyisin lääkärille) välttämättömiä tietoja tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Kuntaliitto toteaa, että terveydenhuoltohenkilöstön hyödyntäminen tältä osin laajemmin on tarkoituksenmukaista.

Tiedot rekisteröitäisiin esityksen mukaan *”tapauksesta riippuen joko potilasasiakirjoihin taikka niistä muodostettaisiin tartuntatautilain 39 §:ssä tarkoitettu tapauskohtainen rekisteri.”* Kuntaliitto katsoo, että säännöksen perustelut tulisi tältä osin täsmentää, jotta tiedot tulevat covid-19 pandemian osalta oikein kirjatuiksi.

Kuntaliitto korostaa, että rajat ylittävän terveysturvallisuuden vahvistaminen on kunnille hyvin tärkeä asia. Kuntaliitto ja kunnat kantavat kuitenkin huolta siitä, että erityisesti suhteellisen vilkasliikenteisten

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

rajanylityspaikkojen kunnissa pakollisten terveystarkastusten laajamittainen toteuttaminen on henkilöstön nykyisten saatavuusongelmien vuoksi mahdotonta. Se lain yleisperusteluissa (s. 16) todettu seikka, että tartuntatautilääkäriresurssia voitaisiin raja-asemilla korvata Aluehallintovirastojen laajamittaisillakin ennakollisilla, kohdennetuilla pakollista terveystarkastusta koskevilla päätöksillä ei ratkaise sitä todellista ongelmaa, joka rajanylityspaikkakuntien alueilla (myös) muun terveydenhuoltohenkilöstön saatavuuden osalta on. Täsmennys on siis toki tarpeellinen ja kannatettava, mutta säännöksen vaikutuksia ei ole tarpeellisessa määrin arvioitu terveydenhuoltoresurssien kannalta. Epäselväksi jää myös, mikä merkitys pakolliseen terveystarkastuksen määrätyn mahdollisesti esittämällä todistuksella rokotuksesta, jo sairaudesta taudista tai negatiivisesta testituloksesta terveystarkastuksen toteuttamisessa annettaisiin. Säännöstä tulisi siis tarkentaa tältä osin.

Kuntaliitto toteaa, että pysyviä lainmuutoksia tukevat perustelut nojaavat covid-19 epidemian hillintään, eikä niiden vaikutuksia ole muilta osin tarkemmin arvioitu. Lakiesityksessä ei ole asianmukaisesti arvioitu kuntien lausuntopalautteessa esitettyä covid-19-tautia koskevien todistusten (negatiivinen covid-19 testitulos, rokotustodistus ja/tai todistus sairastetusta, mutta jo parantuneesta covid-19-taudista) merkitystä ja oikeusvaikutusta, joka niihin monissa Pohjoismaissa ja EU-maissa yleisesti on liitetty. Lakiesityksessä esitetty perustelu tästä toteuttamistavasta luopumiseen (*”lain toimeenpano olisi edellyttänyt ympärivuorokautista terveydenhuollon henkilöstöä kaikilla rajanylityspaikoilla”)* kaipaa myös selvennystä - mitään terveydenhuollon henkilöstöähän em. todistusten läpikäyntiin ei tarvittaisi.

Esityksen taloudellisia vaikutuksia ei ole kyetty edes karkealla tasolla arvioimaan, sillä ”kustannusten tarkan määrän arvioiminen on vaikeaa.” Tätä vasten ajatus siitä, että kunnille esityksestä aiheutuvat lisäkustannukset olisivat vähäisemmät kuin esityksestä aiheutuvat hyödyt, kaipaa tuekseen tarkempaa analyysiä, kuin mihin nyt käsillä olevassa esityksessä on päästy. Kuntaliitto kiinnittää huomiota, että esitetyt muutokset tartuntatautilakiin on pysyviä eikä taloudellisia vaikutuksia ole riittävällä tasolla kuntien näkökulmasta arvioitu. Kyseessä on kuitenkin kunnille asetettu laajeneva tehtävä. Lisäksi terveystarkastuksesta asiakkailta perittävät maksut eri tilanteissa tulisi asiakasmaksulain (734/1992) näkökulmasta arvioida.

SUOMEN KUNTALIITTO

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi